

כותב-מוחק ג'

מוחק

א. לבוש, מובא בט"ז אורח חיים סימן שמ ס"ק ב

ונ"ל דה"ה אותן ספרים שכותבין עליהם בראשי חודי הדפים למעלה או מצדיהן אותיות או תיבות כמו שנהגו קצת שאותן הספרים אסור לפותחן בשבת משום מוחק, שהרי שובר ומוחק האותיות, וכן לחזור ולסגרו אסור משום כותב, ולפיכך נראה דחמיר טפי משבירת העוגות דאין שם אלא מוחק, וכאן יש מוחק ע"מ לכתוב שהרי דעתו לחזור ולסגרו אחר הלימוד וקרוב אני לומר שחייב עליו חטאת

ב. חזון איש אורח חיים, מועד הלכות שבת - סימן סא אות א ד"ה ובאותיות הכתובות על

במוחק ג"כ אינו אלא שבות, וגם אין זה אלא מקלקל לגבי הכתב, ולא הוי כמוחק ע"מ לכתוב דזה אינו אלא כשיש לו צורך לכתב השני והראשון אינו במעלות השני, אבל הכא אין השני עדיף כלום מראשון והוי מקלקל, א"כ איכא תרי דרבנן בפס"ר, ומ"מ ראוי להחמיר.

ג. ארחות שבת טו הערה כח

יש לעיין במקרה שיש ע"ג האריזה צורות עיגול או ריבוע או מסגרת סביב, שאינם ציורים גמורים רק צורות פשוטות, אם יש איסור בקריעה זו, דיש מקום לדון שאף שאסור לצייר צורה כזו בשבת וכן אסור למוחקה, מ"מ בהיותה נמצאת ע"ג הנייר ואין האדם עוסק במחיקת הצורה רק בקריעת הנייר, אין לראות זאת כמחיקת ציור... ורק במקרה שיש ע"ג הנייר אותיות ממש או ציורים גמורים אז בכל גווני שם "כתב" ו"ציור" עליהם, ויש שם "מחיקה" על קריעתם אף כאשר אין האדם עוסק במחיקתם.

ד. ט"ז אורח חיים סימן שמ ס"ק ב

ותו נ"ל דאין כאן לא מוחק ולא כותב וראי' ממ"ש פ' הבונה א"ר אמי כ' אות א' בטבריא ואות א' בצפורי כתובה היא אלא שמחוסר קריבה והתנן כתב על שני כותלי הבית ועל ב' דפי הפנקס ואין נהגין זה עם זה פטור. התם מחוסר מעשה דקריבה פי' אינו מקרבן אלא ע"י קציצה המפסיק ביניהם וכי קאמר כגון כתב א' על שפת לוח זו בטבריא ואתה יכול לקרב שלא במעשה אלא קריבה בעלמא והנה מחיוב דהתם נלמד פטור לנדון דידן דכי היכי דהתם חייב משום כתיבה אף על פי שאין סמוכים אלא הוויין כאלו הם זה אצל זה וחייב חטאת ממילא כאן דנתרקה הכתיבה חשבי' לה כאלו עדיין סמוכים ואיהו לא עביד מידי הן לענין שלא עשה מחק הן כשחזור וסוגרם דלא עביד מעשה חדש כי הכתיבה כבר היא קיימת...

ה. משנה ברורה סימן שמ:יז

וספר שכתוב עליו בראשי חודי דפיו אותיות או תיבות יש אוסרין לפתחו ולנעלו בשבת דע"י הפתיחה שובר האותיות והוי כמוחק וכן כשנועלו הוי ככותב אבל דעת הרמ"א בתשובה להקל בזה וכן דעת הרבה אחרונים וטעמם דכיון דעשוי לנעול ולפתוח תמיד ליכא ביה משום מחיקה וכתביה והוי כדלת הנסגר ונפתח תמיד דאין בו משום בנין וסתירה וכן המנהג. ומ"מ נכון להחמיר כשיש לו ספר אחר:

כתיבה באוכלין

ו. שו"ע או"ח תק:ג

אין נוקבין נקב בבשר בסכין לתלותו בו [משום עובדא דחול-מ.ט.], אבל ביד מותר. ואם לעשות בו סימן, מותר אפילו בסכין.

ז. משנה ברורה תק:ז

אבל אותיות [וציורים] אסור לעשותן בבשר דרך סימן ביום טוב:

ח. שש"כ יא:יב

אין להשתמש בכלי המיוחד לחיתוך אבטיח בצורה מיוחדת, כמו צורת משולש וכו'...

ט. ארחות שבת א' טו הערה לו

ולכאורה מבואר מזה דיש לחלק בין עשיית צורה פשוטה דאין לאסור בה, משום שרשאי אדם לחתוך מאכלו לחתיכות, ובכל חתיכה יש צורה כל שהיא, ובין עשיית צורה מורכבת יותר שחל שם "ציור" על הפעולה הזו.

י. רמ"א אורח חיים שמ:ג

אסור לשבר עוגה שכתב עליה כמין אותיות, אף על פי שאינו מכוין רק לאכילה, דהוי מוחק. (מרדכי פרק כלל גדול).

יא. משנה ברורה סימן שמ:יז

ואף דאינו ע"מ לכתוב, איסורא דרבנן מיהו איכא. ואף שאינו מכוין למחוק פ"ר הוא, ואסור אף בדרבנן. וכדמוכח בסימן שי"ו ס"ד. ועיין בספר דגול מרבבה שמצדד להקל בעיקר הדין הזה והביאו בשע"ת, ויש לסמוך עליו כשאינו שובר במקום האותיות בידו רק בפיו דרך אכילה.

יב. חזון איש אורח חיים, מועד הלכות שבת - סימן סא אות א ד"ה סי' ש"מ ס"ג

ובמ"ב התיר דרך אכילה דודאי איכא תרי דרבנן שלא ע"מ לכתוב וכלאחר יד, מיהו עיקר ההיתר דתרי דרבנן אינו מוכרע וכמש"כ שם ואין לו מקור בגמ'...

יג. משנה ברורה סימן שמ:טו

ודוקא [אסור] כשכותבין על העוגות אותיות מדבר אחר, אבל כשהכתיבה היא מהעוגה עצמה בדפוס או בידים שרי דאין שם "כתיבה" עליה וממילא לא שייך בזה "מחיקה". וכן אם כתב האותיות בדבש המעורב במים או שאר מי פירות ג"כ אין להחמיר:

יד. חזון איש אורח חיים, מועד הלכות שבת - סימן סא אות א ד"ה ומש"כ במ"ב דכשהאותיות

ומש"כ במ"ב דכשהאותיות מהעוגה עצמה מותר אינו מובן דהעושה כן בשבת ודאי מקרי "כותב" אלא אם אינו מתקיים אין כאן חיוב...

טו. פסחים לז ע"א

תנו רבנן: יוצאין בפת נקיה ובהדראה ובסריקין המצויירין בפסח...

טז. חזון איש אורח חיים, מועד הלכות שבת - סימן סא אות א ד"ה ואמנם אם אין

ואמנם אם אין חילוק בין אותיות לצורות, ואין חילוק בין כותב על העוגה לעושה הצורה מהעוגה עצמה ע"כ דפס"ר בתרי דרבנן מותר דהא אמרי' פסחים ל"ז א' דיוצאין בפסח בסריקין הרי שאין בזה משום מוחק, ויותר נראה דצורה על הלחם לא חייל עלי' שם צורה אלא זהו תמונת הפת.

יז. ארחות שבת א' טו הערה לו

וכתב הגר"נ קרליץ בס' חוט שני, וכן כתב לנו הגר"ח קנייבסקי, שדעת החזו"א לאסור באותיות חקוקות בפת. [ואולי החילוק בין ציור לכתב הוא דציור בא לייפות את הפת ולכן הוא טפל אליה טפי מכתב שעל גבה...]. ולכאורה נראה דכל שמתייחס לאותיות עצמן ואינו עוסק בחיתוך הפת ה"ז מחשיב אותן ככתב, וחייל ע"ז איסור מחיקה.

טכנולוגיה חדשה

יה. יסודי ישורון ה עמ' מד-מה

דנם רוב הפוסקים לא הסכימו לדברי המג"א בזה, (שם) ולא עוד אלא דעיקר טעמו של המג"א דטחינה שהיתה במקדש עיקרה ע"י מכתשת, משא"כ זוהר דדרכו ע"י סיוע הרוח, הוה דרכו בכך ובו הוא עושה המלאכה, וזה שייך גם כן בכתיבת מברק.

יט. שו"ת שבט הלוי חלק א סימן קכא:ג

יתכן אולי שאין בו אלא איסור דרבנן לא מפאת שכתב כ"ת משום דלא הוי בגדר רושם, אלא משום דצורת התמונה נדבקת בעצמה על הפלאטע ואנו עושים רק הפעולה שמסירים המניעות...

כ. באר משה ז קונטרס עלעקטריק נ

בגוף עשיית התמונה של הרנטגן לעצמה אינני רואה איסור דאורייתא, דהרשימות אינן נכרים ואיננו מובנים רק ליחיד מומחים.

כא. שו"ת שבט הלוי חלק א סימן קכא:ג

אמנם זה פשוט אצלי דבעשי' התמונה במים המיוחדים אח"כ ובשפשוף שעושים יש בו איסור תורה של מכה בפטיש דהיינו גמר ותקון הדבר ואין לך גומר ומתקן דבר גדול מזה שגורם ע"ז כל היות המעשי של הצורה...

כב. https://en.wikipedia.org/wiki/Digital_radiography

Digital radiography is a form of X-ray imaging, where digital X-ray sensors are used instead of traditional photographic film. Advantages include time efficiency through bypassing chemical processing and the ability to digitally transfer and enhance images. Also, less radiation can be used to produce an image of similar contrast to conventional radiography.

Instead of X-ray film, digital radiography uses a digital image capture device. This gives advantages of immediate image preview and availability; elimination of costly film processing steps; a wider dynamic range, which makes it more

forgiving for over- and under-exposure; as well as the ability to apply special image processing techniques that enhance overall display quality of the image.

כג. ר' דוד ריביאט, כותב, עמ' 953, הערה לה

It is doubtful whether “writing” information into a computer could be technically included under Kosaiv, because no kind of written symbol is inscribed or created anywhere. The information is stored in silicone chips in the form of unintelligible, uninterpretable electrical impulses, not inscriptions.

הערה לה: כן נראה פשוט.

כד. ארחות שבת א' טו:לה, הערה נה

כה. <http://zomet.org.il/?CategoryID=253&ArticleID=318>

אם קיימות שתי אפשרויות שקולות: כתיבה בעט שבת מתנדף, או במחשב, יש להעדיף מחשב - **אם לא נדרשת הדפסה**. הכתיבה במחשב איננה כתיבה כלל אלא רישומים אלקטרוניים או אלקטרומגנטיים.